

POSTANOWIENIE

Dnia 9 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa A. G.

przeciwko W. S.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 marca 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 9 października 2015 r., sygn. akt VIII Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda A. G. na rzecz pozwanego W. S. 900 (dziewięćset) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym i nie obciąża powoda tymi kosztami w większym zakresie,**
- 3. adw. M. K. S. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w P. 1.350 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt), tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, przy czym kwotę tę należy podwyższyć o obowiązującą stawkę podatku VAT.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z 9 października 2015 r. oddalił apelację skarżącego powoda A. G. od wyroku Sądu Rejonowego w P. z 26 marca 2015 r., którym oddalono jego powództwo o zapłatę wynagrodzenia za pracę wobec niestwierdzenia stosunku pracy z pozwanym W. S.. Sąd Rejonowy rozstrzygnął, że strony nie pozostawały w stosunku pracy. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu oddalenia apelacji potwierdził, iż w świetle materiału sprawy nie sposób uznać, że powód wykazał, aby pomiędzy stronami została zawarta umowa o pracę.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. Nieważność postępowania wynika z tego, że przed Sądem pierwszej instancji, powód dwukrotnie składał wniosek o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu. W obu przypadkach wniosek był oddalany wyłączenie z powodu błędnej oceny Sądu o możliwościach powoda do samodzielnej reprezentacji w sprawie (...). W niniejszej sprawie okoliczności prawne i faktyczne, charakter powództwa (powództwo o ustalenie istnienia stosunku pracy), jak również działanie przez powoda – będącego reprezentantem słabszej strony w rozumieniu prawa pracy, powinny prowadzić do wniosku, że powód nie jest w stanie samodzielnie prowadzić postępowania, co czyniło zasadnym przyznanie powodowi pełnomocnika z urzędu w celu zagwarantowania prawa do obrony oraz równości stron procesu. Zakres działania Sądu drugiej instancji określony w art. 378 k.p.c. wyznacza granice apelacji. Sąd zobowiązany jest do merytorycznej, pełnej i kompleksowej oceny zaskarżonego wyroku (...). W okolicznościach sprawy oczywistym jest, że powód, gdyby był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, mógłby już na etapie postępowania przed Sądem pierwszej instancji podjąć odpowiednią inicjatywę dowodową – by przedstawić swoje twierdzenia. Analizując sprawę dostrzec można, że powód nawet nie powołał żadnego świadka w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji. Nie można oczekiwać od strony działania odpowiedniego działaniom profesjonalnego pełnomocnika, a w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wymagało podjęcia działań o takim charakterze (...). Powód kwalifikował się pod względem sytuacji finansowej do otrzymania pomocy prawnej (...). Sprawa prowadzona jest w zakresie prawa pracy, które w toku postępowania winno

uwzględniać trudną sytuację pracownika, w szczególności osoby w zaawansowanym wieku (...).

W odpowiedzi pozwany wniósł o oddalenie skargi i zasądzenie kosztów. W uzasadnieniu podał między innym, że Sąd Rejonowy wielokrotnie pouczał powoda o jego prawach i obowiązkach procesowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Skarżący nie wykazuje nieważności postępowania jako podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.

Zarzuca nieważność postępowania z art. 379 pkt 5 k.p.c.

Zarzut ten nie jest zasadny z następujących powodów.

Sprawa została rozpoznana w dwuinstancyjnym postępowaniu. Skargę kasacyjną wnosi się od wyroku sądu drugiej a nie pierwszej instancji (art. 398¹ § 1 k.p.c.). Znaczenie ma więc zarzut nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji. Skarżący nie zarzuca nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji. Zarzut naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 378 § 1 k.p.c. czy art. 386 § 2 k.p.c. nie jest zarzutem nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji. Sąd drugiej instancji samodzielnie ustala stan faktyczny i suwerennie stosuje prawo materialne. Sąd drugiej instancji nie stwierdził nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji, dlatego nie stosował art. 386 § 2 k.p.c. Z treści wniosku nie wynika, iżby taki zarzut został postawiony w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji lub został zgłoszony w apelacji. W tej sytuacji nie ma podstaw do stwierdzenia naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. bo Sąd drugiej instancji rozpoznał sprawę i apelację skarżącego od wyroku oddalającego powództwo. Sentencja i uzasadnienie wyroku potwierdzają, że Sąd drugiej instancji rozpoznał sprawę po uprzedniej ocenie materiału i ustaleniu stanu faktycznego.

Podstawa nieważności z art. 379 pkt 5 k.p.c. nie jest bezwzględna przesłanką nieważności (tak jak np. podstawy z art. 379 pkt 1-4 k.p.c.), lecz podlega badaniu w aspekcie oceny czy strona została pozbawiona możliwości

obrony swych praw. Oddalenie przez Sąd pierwszej instancji wniosków skarżącego o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu nie oznacza naruszenia prawa, gdyż taki wniosek nie musi być uwzględniony przez sąd. Wówczas strona może wnieść zażalenie do sądu drugiej instancji na podstawie art. 394 pkt 2 k.p.c., czyli na odmowę ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Z wniosku nie wynika, iżby skarżący składał takie zażalenie i Sąd drugiej instancji je oddalił. Jednak nawet wówczas jest to ocena Sądu powszechnego, która podlega ocenie w aspekcie naruszenia przepisów postępowania, jeżeli uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Czyli nieważność nie wynika z samej odmowy ustanowienia pełnomocnika z urzędu, lecz z badania czy ta odmowa była uzasadniona, a jeśli nie była, to czy uchybienie przepisom w tym zakresie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. O wyniku sprawy decyduje prawo materialne, gdyż to ono wyznacza jakie postępowanie dowodowe jest konieczne dla dostatecznego wyjaśnienia spornych okoliczności i czy przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 217 § 3 k.p.c., art. 227 k.p.c.). Rzecz w tym, że skarżący w skardze nie zarzuca naruszenia prawa materialnego, dotyczącego pracowniczego zatrudnienia. Ponadto nie zarzuca naruszenia art. 217 § 3 k.p.c. i nie twierdzi, że sporne okoliczności nie zostały dostatecznie wyjaśnione. Może to wykraczać ponad potrzebę argumentacji, gdyż na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych, lecz tylko czy wniosek o przyjęcie skargi wskazuje i wykazuje podstawę przedsądu. W tym przypadku odpowiedź jest negatywna, gdyż wobec skierowania skargi kasacyjnej do wyroku Sądu drugiej instancji znaczenie miałyby nieważność postępowania przed Sądem drugiej instancji, czego nie stwierdza się. Skarżący nie zarzuca nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji. Nie stwierdza się też nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji z przyczyn podanych. Skarżący nie przedstawia gorszej sprawności psychofizycznej lub zdolności postulacyjnej, co mogłoby prowadzić do stwierdzenia nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji, gdyby ustanowienie pełnomocnika z urzędu z tych przyczyn było uzasadnione. Nawet wówczas nie byłoby to wystarczające, gdyż należałoby stwierdzić ponadto nieważność postępowania przed Sądem drugiej instancji. Nie jest zasadne twierdzenie o braku przeprowadzenia materiału dowodowego,

wszak uzasadnienie wyroku przedstawia materiał, który zdecydował o rozstrzygnięciu. Sprawa nie należała też do jurydycznie skomplikowanych.

Z tych motywów, z braku zasadnej podstawy przedsądu, orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

Ze względu na datę wniesienia skargi kasacyjnej i odpowiedzi na skargę zastosowanie ma rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w pierwotnym brzmieniu (§ 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie). Stawkę minimalną stosownie do przedmiotu sporu i wartości zaskarżenia określają § 2 pkt 5, § 9 ust. 1 pkt 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia. Do odpowiedzi na skargę stosuje się odpowiednio stawkę przewidzianą dla sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej. Zważając jednak na niepowodzenie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z przyczyn wyżej opisanych oraz zastosowanie art. 117 k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym, za uzasadnione uznaje się zasądzenie na rzecz pozwanego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym w kwocie 900 zł. Dalej idące żądanie w tym zakresie nie jest zasadne i dlatego za uprawnione uznaje się nie obciążenie powoda większymi kosztami zastępstwa procesowego pozwanego w postępowaniu kasacyjnym - art. 102 k.p.c.

Koszty nieopłaconej pomocy prawnej ustalono na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (§ 22 rozporządzenia z 3 października 2016 r. Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu). Zastosowanie ma więc § 4, § 8 pkt 5, § 15 ust. 1 pkt 2 i § 16 ust. 4 pkt 2. Opłatę ustalono zatem w wysokości co najmniej $\frac{1}{2}$ opłaty maksymalnej. Wynosi 1.350 zł ($4.800 \text{ zł} \times 75\% = 3.600 \text{ zł} \times 75\% = 2.700 \text{ zł} : \frac{1}{2} = 1.350 \text{ zł}$). Opłatę podwyższa się o kwotę podatku od towarów i usług wyliczoną według stawki obowiązującej na podstawie przepisów o podatku od towarów i usług.

l.n